

POVESTIRI
din

Mata

Strana

JAN NERUDA

Cuprins

<i>Reguli de pronunție</i>	5
O săptămână într-o casă liniștită (1867)	7
Domnul Ryšánek și domnul Schlegl (1875)	103
L-a adus pe cerșetor la sapă de lemn (1875)	116
Inima bună a doamnei Ruska (1875)	126
Taifas de seară (1875)	134
Doctorul Încurcă-Lume (1876)	148
Hastrman (1876)	157
Cum și-a ars domnul Vorel luleaua (1876)	165
La trei crini (1876)	172
Liturghia Sfântului Václav (1876)	175
Cum de s-a întâmplat că Imperiul Austriac n-a fost nimicit în ziua de 20 august 1849, la ora 12.30 (1877)	189
Scrisă de ziua morților (1876)	211
Figuri. Fragment idilic din însemnările unui copist (1877)	225

O săptămână într-o casă liniștită

(1867)

I

În cămașă de noapte

Se simte că ne aflăm într-o încăpere închisă, totul e cufundat în întuneric, de nicăieri nu răzbate nici cea mai slabă rază de lumină. Bezna e atât de deasă, încât, chiar dacă ne licărește o clipă ceva pe dinaintea ochilor, nu e decât cercul roșu al propriilor gânduri.

Simțurile încordate prind cele mai mici semne de viață. În nări stăruie un iz de grăsime și un amestec pătrunzător de miroasuri care umplu încăperea. Miroase a lemn de brad, a seu, a untură, a prune uscate, a chimion, ba chiar și a rachiu, a usturoi și a multe altele. În urechi răsună tic-tacul ceasului. Trebuie să fie o pendulă veche cu limba lungă, de al cărei capăt atârnă un disc subțire de alamă, desigur puțin strâmb. Din când în când, pendula își întrerupe povestea monotona și discul se cutremură ușor. Dar și această întrerupere se repetă la intervale egale și devine monotona.

În același timp, se aude și respirația celor care dorm. Trebuie să fie mai mulți. Răsuflările li se amestecă în fel și chip, dar nu ajung niciodată la unison; când una pare că se domolește, alta

ia avânt, iar când o a treia se întrerupe oarecum, odată cu zgomotul pendulei, cea de-a doua se grăbește s-o întrecă; dar tocmai atunci, din altă parte, se aude pe neașteptate un sforăit puternic, alt paragraf al unui nou capitol al somnului.

Pendula oftează adânc și bate cutremurându-se, iar după acest preludiv de vibrații, limba i se mișcă parcă mai încet. Unul dintre cei ce dorm se mișcă, învelitoarea foșnește, iar patul de lemn scârțâie.

Pendula bate din nou. Una-două, se succed grăbite bătăile cu glas metalic, larg; una-două, răsună după aceea tic-tacul cu glas înăbușit. Cel care se foia se mișcă din nou. Se aude cum se ridică în capul oaselor și cum dă la o parte învelitoarea. Stă pe marginea patului, târșâie un papuc — acum i-a încălțat, pesemne, pe amândoi. Se întinde, face câțiva pași cu băgare de seamă. Se oprește; pipăie cu mâna pe poliță, face un zgomot; se vede că a găsit chibriturile.

Freacă de câteva ori bățul de cutie și de fiecare dată țâșnesc scânteii de fosfor. Tot freacă, până se rupe bățul. Mormăie. Se aude un nou zgomot și, în sfârșit, o flăcăruie își revarsă lumina peste o făptură omenească, în cămașă de noapte. Flacăra pâl-pâie, dar o mână osoasă, bătrână, a și apropiat-o de un pahar plin cu apă, deasupra căreia plutesc un strat de ulei și o bucată de plută cu feștila neagră. Mucul de opaiț s-a aprins ca o steluță. Chibritul e lăsat jos, iar steluța sclipește mai tare. Deasupra ei se apleacă făptura unei bătrâne somnoroase, în cămașă de noapte, care cască, frecându-se la ochi.

Bătrâna stă lângă o măsuță lipită de un perete de lemn înne-grit, care desparte încăperea în două. Cum lumina opaițului nu trece dincolo de perete, se vede doar o parte a camerei — dar mirosul nu ne-a înșelat. Ne găsim într-un magazin de coloniale.

După cum se pare, aceeași încăpere servește, însă, și de locuință. Băcănă e aprovizionată binișor: unde te uiți, numai saci cu cereale și coșuri pline; deasupra lor, polițe încărcate, iar pe pereți, împletituri și frânghii.

Femeia, tremurând, răzbită de frigul nopții, ia opaițul de pe masă și-l pune pe tejgheaua înțesată cu oale de unt proaspăt sau topit, deasupra căreia atârnă funii de ceapă și usturoi. Se așază în dosul tejghelei, se ghemuiește de-i ajung picioarele până sub bărbie, apoi scoate din sertar o cutie plină cu ațe, foarfeci și tot felul de mărunțișuri. O golește până la fund, unde găsește niște coli de hârtie și câteva cărțulii. Pune deoparte hârtiile, acoperite de sus până jos cu cifre, și ia o cărțutie pe care o deschide. E o carte de vise, *Cartea mare*, cum i se zice. Începe s-o răsfoiască cu atenție, citește, cască și iar citește.

Din dosul peretelui se aude acum o singură răsuflare; unul dintre cei ce dormeau, trezit fie de zgomot, fie de licărirea lămpii, se foiește în pat.

— Ce s-a întâmplat? mormăie de dincolo un glas șuierător de bătrân.

Femeia nu răspunde.

— Ce-i, babă, ți-e rău?

— Culcă-te, răspunde bătrâna, n-am nimic, mi-e frig! — și cască.

— Ce tot moșmondești acolo?

— L-am visat pe răposatul taică-meu și mă tem să nu uit până de dimineață. Am avut un vis tare frumos, n-am visat de când sunt așa ceva. Vai, dar frig mai e, parcă n-am fi în iunie! Bătrâna își vede apoi de citit, clătinând din cap. Urmează o clipă de liniște.

— Cât o fi ceasul? se aude iar glasul de dincolo de perete.

— Două trecute.

Răsuflarea celui de-al treilea devine mai neregulată, l-a trezit vorbăria celorlalți doi.

— Termină odată, că nu putem dormi! Ți-e gândul numai la loterie! zice bătrânul. Nu poate omul să aibă o clipă de liniște în casa asta. Culcă-te, lasă-mă să mă odihnesc.

A treia răsuflare se preface într-un oftat adânc, apoi încează a se mai auzi. Omul se trezește de-a binelea. Bătrânul nu mai sfârșește cu bombănitul:

— Întâi, mă trezește neisprăvitul de fiu-meu, când vine acasă la miezul nopții, apoi mă trezește loteria. Ah, ce viață!

— Mult mai ai de gând să trăncănești? Muncește, femeie, să dai în brânci, că mare răsplată ai! Până și bărbatu-tău te cicălește întruna... Mai bine l-ai struni pe fiu-tău! Eu, biata, nu mai pot de-atâta trudă, am ajuns la capătul puterilor.

— Strunește-l tu, e aici de față, neisprăvitul!

— Iar te legi de mine, tată? întrebă un glas tânăr.

— Taci, nu crâcni!

— Nu înțeleg...

— Nu înțelege! îl ia în derâdere bătrânul. Ticălosul!

— Dar...

— Taci, n-auzi?!

— Îți mai și întoarce vorba! Halal fiu, cu bună mângâiere ne-am ales la bătrânețe! zice femeia și cască iar.

— Fiu? Țsta nu-i fiu, ăsta ne mănâncă sănătatea!

— Și când dorm v-o mănânc?

— Ticălosule!

— Neisprăvitule!

— E un ticălos, asta e!

— Adevărat ticălos!

Fiul, din pat, începe să fluiere ușurel *O, Matylda!*

— Poftim, își mai și bate joc de noi!

— Lasă, că nu scapă el nepedepsit de Dumnezeu! spune femeia, în timp ce scrie cu creta pe peretele de lemn numerele 16, 23 și 8. O să vină și ziua aceea, numai de-am apuca noi s-o vedem. Pune apoi cutia la loc, stinge lumina și se cuibărește iar în pat. O să-i pară lui rău, dar o să fie prea târziu. Termină odată!

Fiul încetează să mai fluiera.

— Cu acul ai scurma pământul atunci să ne scoți din groapă, dar n-ai să poți. Da, da, cu acul!

— Mai lasă, femeie, acele alea și culcă-te, că mi-e somn!

— Firește, tot eu sunt de vină. Doamne, Doamne, de ce nu mă iei?

— Mare minune de n-oi înnebuni din pricina voastră!

— Ce oameni, ce oameni!

— Noaptea toți oamenii sunt răi, aruncă o vorbă tânărul.

— Ce spune?

— Naiba să-l știe! Când n-are ceva de spus nelegiuitul ăsta?

— Atinge-l cu ceva sau dă-l afară! Ar trebui să-l izgonim!

— Mai taci și tu din gură! Doamne, ce iad!

Bătrânul mai mormăie ceva, bătrâna îi răspunde bombănind, iar tânărul tace.

Se mai aud bodogăneli, scuipături, apoi, în sfârșit, totul se liniștește; bătrâna adoarme, bătrânul, după ce se mai răsuțește o dată în pat, adoarme și el. Tânărul începe să fluiera iar *O, Matyllda!*, zumzâind liniștit ca o albină, dar îl cuprinde în curând somnul.

În încăperea încărcată cu mirosuri de grăsimi, pendula ticăie și se poticnește ca mai înainte. În același timp, se aud și răsuflările celor trei. Se amestecă în fel și chip, dar nu ajung niciodată la unison.

Neruda nu a obținut rezultate prin cine știe ce vrăjitorie sau întâmplare, dar nici prin forța elementară a talentului; le-a obținut prin truda cinstită a artistului, pentru care este nevoie de un spirit ales și de un caracter capabil de stăpânire de sine, care izvorăște din necesitatea interioară sinceră de a lucra întotdeauna numai la cel mai înalt nivel al capacității proprii.

Eliška Krásnohorská, 1891

Citiți-l pe Neruda, vizitați cartierul Malá Strana din Praga și vă veți simți acasă.

Ivan Klíma, 1993

BYBLOS

CURTEA VECHÉ

Pentru a comanda online sau pentru lista completă a titlurilor publicate la Curtea Veche, vizitează www.curteaveche.ro

incepi să aflu

ISBN 978-606-588-812-8

9 786065 888128